

Reactie Consultatie Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid

Consultatie herziening regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

Met grote interesse hebben INretail, VGT en de Raad Nederlandse Detailhandel kennis genomen van het wetsvoorstel voor de wijziging van een regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor het beheer van afvalstoffen.

Algemene appreciatie

De non-fooddetailhandel verkoopt dagelijks meer dan 100.000 verschillende soorten producten aan consumenten. Onze sector heeft de ambitie om te komen tot een duurzame sector met goede productieomstandigheden voor mens, dier en milieu. Binnen de convenanten internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen spant de sector hier actief voor in, hier richten we ons in het bijzonder op de internationale waardeketen. Qua circulaire economie zet de sector in op eco-design enerzijds. En anderzijds maakt de sector plannen en beleid om via acties richting de consument ook na einde-gebruik producten in te zamelen om uiteindelijk de grondstoffen weer op een goede manier verwerken kunnen worden. In dit kader kan een Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid een aantrekkelijk instrument zijn om afspraken te maken met de keten, die duurzaamheid stimuleren en het mogelijk maken hier collectieve middelen voor te genereren. Echter is het dan wel nodig om de *UPV breder op te rekken* dan louter afvalbeheer, omdat dit beter appelleert aan de verwevenheid van materiële en sociale duurzaamheidsvraagstukken waarvan afval slechts een onderdeel is. En ook aansluit op de voorgestelde Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid. Die duidelijk stelt dat er niet alleen gekeken moet worden naar doelen voor inzameling, recycling, nuttige toepassing of adequate afvalverwerking, maar nadrukkelijk ook naar doelstellingen voor preventie en hergebruik. Wat de non-food retail betreft zou een UPV en de middelen die opgebracht worden ook ingezet moeten kunnen worden voor aanpassingen binnen de internationale waardeketen.

Aanbevelingen en bezwaren

1. Veelheid aan producten

De non-food detailhandel is een heterogene sector. De winkeliers en ondernemingen verkopen meer dan 100.000 verschillende artikelen. Het assortiment dat in de winkel wordt aangeboden verschilt sterk van winkel tot winkel. Naast dat de winkelier een distributeur is van de artikelen, is een deel van de winkeliers en ondernemingen in de non-food detailhandel voor (een deel van) de artikelen in hun winkel zelf producent/importeur. De non-food retail maakt zich zorgen over een lappendeken van verschillende producentenverantwoordelijkheden als voor meerdere productgroepen die in een winkel liggen een stelstel van producentenverantwoordelijkheid wordt ingevoerd. Hierdoor is een lastenluwe implementatie nagenoeg niet mogelijk en wordt de producentenverantwoordelijkheid praktisch onwerkbaar.

2. Fiscale prikkel

Een producentenverantwoordelijkheid zou idealiter een tijdelijke en dus eindige maatregel moeten zijn. Uiteindelijk wordt er gestreefd naar een product waarbij er voor de “einde gebruik”-fase ook een businesscase is. Met het huidige voorstel is het mogelijk om binnen een UPV op tarief te differentiëren. Echter, dit werkt lastenverzwaring in de hand. In het bijzonder voor de non-foodretail, daar er zo breed productaanbod is.

In de toekomst zou naar onze mening via het btw tarief onderscheid gemaakt moeten worden tussen duurzame en niet- duurzame producten. Daardoor krijgen bedrijven een positieve prikkel hebben om duurzame producten op de markt te brengen en consumenten een voordeel om ze te kopen. Dit is overzichtelijk en transparant.

3. Kostenverdeling

Met een producentenverantwoordelijkheid worden de kosten voor het ‘afvalbeheer’ bij de producent cq importeur gelegd. In praktijk rekent de retailers deze producentenverantwoordelijkheid door aan de consument. Echter heeft de retail beperkt invloed op de consument en het afvalbeheer verschilt per gemeenten. Een landelijke UPV verhoudt zich daarom nu niet altijd tot decentraal afvalbeleid. Immers, zullen lokale keuzes in gemeenten leiden tot verschillende van afvalinzameling die zorgen dat een systeem lang niet altijd efficiënt kan worden ingericht. Voorbeelden zijn gemeenten waar afvalstromen separaat worden ingezameld en daar waar niet of waar gekozen wordt voor bijvoorbeeld ondergrondse afvalcontainers die door het insijpelen van water textiel vervuilen en onbruikbaar maken voor recycling. Er moet ook een financiële prikkel blijven bij gemeentewerven, die bijdraagt aan een circulaire economie met een zo optimaal mogelijk herverwerkingsniveau. Producenten blijven verder ondanks alle inspanningen die zij kunnen leveren ook afhankelijk van innovaties in de (gemeentelijke) afvalbranche én van überhaupt mogelijkheden om te kunnen recyclen.

Bij de vermelding van financiële verplichtingen (art. 3, art. 6) wordt meermaals aangegeven dat wij als producenten verantwoordelijk zijn voor de kosten van het afvalbeheer. Er wordt slechts één keer vermeld (art. 6 lid 5) dat deze kosten niet hoger mogen zijn dan het niveau om als producentenorganisatie goede en kostenefficiënte uitvoering te kunnen geven aan de verplichtingen. Deze bepaling zou ook in art. 3 al moeten staan, c.q. dat daar wordt verwezen naar art. 6 lid 5.

4. Level Playing Field

De detailhandel pleit voor een gelijk speelveld. In de praktijk van de huidige UPV regelingen blijkt dat het moeilijk is om online en buitenlandse spelers mee te krijgen met de UPV. Een fijnmazig handhavingssysteem is te kostbaar, waardoor online en buitenlandse spelers moeilijk aan hun verplichtingen zijn te houden. In de non-food komt een zeer groot deel van (componenten van) de verhandelde producten van buiten de EU.

5. Werkbaar en uitlegbaar

Een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zal de prijs van een product in Nederland opdrijven. Het is voor de retail en de consument van belang dat we hier wel transparant over kunnen zijn. Voor de consument wordt de wereld langzamerhand een online winkel, die geen verschil tussen nationale en internationale aanbieders maakt. Nederlandse consumenten bestellen zelf inmiddels rechtstreeks voor meer dan 1

miljard aan goederen in het buitenland, via buitenlandse websites (waarvan ongeveer 30% uit China)¹. De oprechte vraag is of in Nederland opgelegde heffingen daarom wel afdwingbaar zijn, wat de kosten daarvan zijn en of we niet beter aan draagvlak voor een Europees systeem kunnen werken, waardoor handhaving goedkoper en eenvoudiger wordt, en het speelveld gelijkjer.

6. Allocatie gelden UPV

Een belangrijk deel van de opbrengsten uit een UPV moeten worden besteed aan eco-innovatie. Hier moet mededingingsrechtelijk voldoende ruimte voor worden gecreëerd. Zonder überhaupt duurzame re-use, recyclingmogelijkheden en -capaciteit is inzameling weinig waardevol. Verder blijft aandacht voor social due diligence een groot aandachtspunt. Zowel bij de productie van textiel als bij de verwerking zijn de risico's op sociale mistanden realistisch.

7. Rol bedrijven

Bij het opstellen van een stelsel van producentenverantwoordelijkheid dient met de sector een integrale aanpak ontwikkeld te worden bestaande uit innovatie, regelgeving, consumentenvoorlichting, recyclingcapaciteit, social due diligence en de UPV zelf. Deze zes factoren versterken elkaar en zullen de kans op een succesvolle (vrijwillige) UPV vergroten. Innovatie stimuleert de ontwikkeling van voor de afnemers herkenbare eco – producten en vergroot de technische mogelijkheid van hoogwaardige recycling. Regelgeving kan het hergebruik als secundaire grondstof vergroten. Consumenten kunnen gestimuleerd worden een product aan te schaffen dat optimaal recyclebaar is. Recyclingcapaciteit is een voorwaarde om de UPV te laten slagen. En social due diligence moet om de arbeidsomstandigheden rond verwerking en productie compliant te laten zijn met de ILO conventies en de OESO richtlijnen.

¹ <https://www.gfk.com/nl/insights/press-release/nederlanders-geven-28-meer-uit-in-buitenlandse-webshops/>